

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
 Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

ÉMILE DURKHEIM I SARAJEVSKI MARLBORO

Jayden Mahon

Da bi etnički identiteti nestali u jednom nacionalnom identitetu, treba da postoji mehanička solidarnost. „Društvene molekule, koje mogu na taj način biti koherentne mogu djelovati zajedno samo u onoj mjeri u kojoj nemaju svoje lično djelovanje, poput molekula anorganskih tijela” (Durkheim, 40). Mehanička solidarnost sprječava bilo kakav osjećaj individualnosti. U takvim društvima, ljudi su vjerne kopije jedni drugih, nemaju osjećaj sopstvene vrijednosti, jer su dio mehaničke solidarnosti.. „Individualna svjesnost, kad se razmatra na ovaj način, jednostavno zavisi od tipa kolektiviteta i slijedi kolektivitet svog vlasnika. U društvima u kojima je ova vrsta solidarnosti visoko razvijena, pojedinac se ne vidi... Individualnost je nešto što posjeduje društvo. (Durkheim, 40). Ljudi su, shodno tome, poput dijelova mašine koji se dobro uklapaju jedni s drugima, a kad bi se ti dijelovi rastavili, zasebni dijelovi ne bi funkcionirali, jer nemaju mogućnost samostalnog života. Ljudi kreiraju značenja iz njihove mehaničke solidarnosti. Mehanička solidarnost omogućava nacionalistima da postignu cilj izjednačavanja nacionalnog i etničkog identiteta.

Međutim, ako su ljudi nekog društva ujedinjeni organskom umjesto mehaničkom solidarnošću, nacionalisti nisu u mogućnosti da postignu svoj cilj. “Ova (organska) solidarnost podsjeća na onu koju vidimo među razvijenijim životinjama. Svaki organ, zapravo, ima svoju specijalnu fiziognomiku, svoju autonomiju. Uz to, jedinstvo organizma je onoliko koliko je označena individualnost dijelova” (Durkheim, 40). Nacionalisti nisu u stanju kao jedno te isto označiti nacionalni i etnički identitet ljudi u jednom društvu. U društvu kojeg spaja organska solidarnost, svaki pojedinac ima vrijednost. Svaka osoba ima osobenost. Premda su različiti, svi pojedinci ostaju povezani. Što različitiji postaju, to su svi povezaniji.

U Sarajevu postoje slučajevi miješanja mehaničke i organske solidarnosti. Dođu vremena kada su ljudi jednostavno dio mase u kojoj rade sve što i ostali rade. Takvi slučajevi su poznati i kao mehanička solidarnost. Ljudi koji slijepo slijede zakon ili društvenu normu doživljavaju ovakvu vrstu solidarnosti. Dođu i druga vremena kad ljudi djeluju kao pojedinci i pokazuju svoje autonomne osobenosti. To su ljudi povezani organskom solidarnošću.

Postoji paradoksalan primjer i mehaničke i organske solidarnosti, koja se istovremeno razvija kod Komuniste iz *Sarajevskog Marlboro* Miljenka Jergovića. Ivo T. je bio član KP, čiji se utjecaj mogao okarakterizirati kao mehanička solidarnost. On je, pak, i dalje

u porodici djelovao kao pojedinac, što znači da je bio i pod utjecajem organske solidarnosti. Nije puno obraćao pažnju na to što radi neke stvari drugačije od ostalih u Komunističkoj partiji. Na primjer, Ivo T. i njegova porodica su ispred stana pekli janjetinu. Ljudi koji su prolazili pored to nisu odobravali, ali to Ivu nije pogađalo. U tom trenutku je djelovao kao pojedinac. Bilo je i trenutaka kada je bio dio mehaničke solidarnosti u Sarajevu. „Svaki dan bi dolazio na posao na biciklu da se ne bi izdvajao od ostalih radnika,“ (Jergović, 90). Ovo pokazuje da Ivo djeluje kao dio kolektiviteta. Međutim, svake nedjelje se vraćao djelovanju kao pojedinac. „Nedjeljom, međutim, strpao bi ženu i djecu u Jugu 1300 i vozio bi polako Principovom ulicom ili oko Viteza, kako bi ih svako mogao vidjeti,“ (Jergović, 90). Ivo T. je primjer kako se mehanička i organska solidarnost mogu desiti istovremeno. To pokazuje da je Durkheim bio u pravu što je rekao da, „Uistinu, ova dva pokreta (mehanička i organska solidarnost), iako kontradiktorni na prvi pogled, razvijaju se paralelno,“ (Durkheim, 38), što se pronalazi u društvenom životu Sarajeva, dramatziranom u *Sarajevskom Marlboru*.

Literatura

- Jergović, Miljenko, and Stela Tomašević. *Sarajevo Marlboro*. Brooklyn, New York: Archipelago, 2004. 37-41, 65-70, and 89-96.
- Kivisto, Peter. “Émile Durkheim: On Mechanical an Organic Solidarity.” *Social Theory: Roots and Branches*. New York: Oxford UP, 2011. 38-42.

Jayden Mahon

Prijevod: Minela Kerla

Bilješka urednika: Ovaj esej je napisan u proljeće 2015. na kursu pod nazivom “Sarajevo: Preživljavanje urbicida” na Univerzitetu Wittenberg u Springfieldu, Ohio.

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.